



တီထီကိုတက်ကွပ်ဘက်ကွပ်သွဲဒေး တက်ကီခါတဖးလံာ်လၢ တီၤခၢ်သးဒီးတီထီကိုဖိတဖၣ်အဂီၢ်

တၢ်အရၢဒိၣ်ဘၣ်ဘးဒီး တၢ်ဖးလံာ်လၢတက်ကီခါအကတီၢ်

တၢ်ဖးလံာ်အခီပညီမၢ တၢ်အကျါအကျဲလၢအသဘာ်ဘၣ်, အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ, ပုၤဂံၢ်ဝီတၢ်ရုၤလိာ်မုၢ်လိာ်, ဒီးတၢ်သးပလၢတၢ်တူၢ်ဘၣ် လၢပုၤဖးတၢ်ဖိတဖၣ် စူးကါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၤတၢ်ကတီၢ်ဒီးတၢ်ကွဲးကျိၣ်တဖၣ်လၢအကဲထီၣ်အသးတဘျီဃီ, အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၤဘၣ်ဘးဒီးတၢ်ကွဲးအခိၣ်တီ, ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၤဘၣ်ဘးဒီးအဝဲသ့ၣ်အလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အခီပညီ (Moore, Bean, Birdyshaw, & Rycik, 1999) န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖးလံာ်တမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်အကျါအကျဲ လၢတၢ်မၤန့ၢ်အီၤတဘျီဃီလၢဂီၢ်ခိၣ်ထံးတီၤပတီၢ်တဖၣ်အပူၤဘၣ်, ဘၣ်မ့ၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အကျါအကျဲ လၢပုၤဖးလံာ်အသးသမူဒီတကတီၢ်ညါန့ၣ်လီၤ. ပုၤဖးလံာ်အတၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ဆဲးလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကွၢ်ကွၢ် ခီဖျါတၢ်ဖးတၢ်ကွဲးအကလုာ်ကလုာ်ဒီးတၢ်ဖးလံာ်လၢလံာ်ဃာ် ဃာ်လၢတၢ်ပညိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လၢအသးသမူဒီစီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီခါတဖးလံာ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အရၢဒိၣ်လၢပုၤကွဲးဖိတဖၣ်အဂီၢ် လၢကမၤန့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၤ ဒီး တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်တဖၣ်လၢအမၤလိန့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢအပူၤကွၢ်တၢ်ထီၣ်ကွဲးဖိတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤကွဲးဖိတဖၣ်လၢအတဖးလံာ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဘၣ် ယိၣ်လၢကအိၣ်လီၤတၢ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးကိးဖိတတီၤဃီတဖၣ်အလီၤခဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်

တၢ်ကီခါတဖးလံာ်အတၢ်ပညိၣ်လၢပုၤကွဲးဖိလၢတီၤခၢ်သးဒီးတီထီကိုအပတီၢ်ခဲခါလိာ်အဂီၢ်န့ၣ် ကတီၢ်မၤစၢၤတၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သးသမူဒီစီ လုၢ်လၢလၢ တၢ်ဖးလံာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီခါတဖးလံာ် ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတၢ်အဲၣ်ဖးလံာ်ဖးလံာ်ဒီး သ့ၣ်ထီၣ်ပုၤကွဲးဖိတဖၣ်အတၢ်သ့ၣ်ဘၣ်တဖၣ်လၢ ကဃုထၢလံာ်တဖၣ် လၢအဝဲ သ့ၣ်အနီၤကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်လီၤ. တီထီကိုတက်ကွပ်ဘက်ကွပ်သွဲဒေး (Office of Secondary Education) ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤကွဲးဖိတဖၣ် လၢဖးလံာ်ကသ့ဒီး ဃုသ့ၣ်ညါဒွဲလၢတၢ်သ့ၣ်ဘၣ်အကလုာ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်အခိၣ်တီတဖၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးစဲဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ခီဖျါတၢ်ပျဲပုၤကွဲးဖိတဖၣ်ကမၤလီ ထံးဒီးတၢ်ဃုထၢ လံာ်, တၢ်ပၤဆုၤလီၤနီၤကစၢ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်ကဖးလံာ်အခါဖဲလဲၣ်ဒီးလၢတၢ်လီၤဖဲလဲၣ်, စိမူစိၣ်ဂဲၤတၢ်ဖးလံာ်ထီၣ်တီၤတၢ်ကီခါအလီၤတဖၣ် အပူၤန့ၣ်, ပမုၢ်လၢ လၢပုၤကွဲးဖိတဖၣ်လၢအဟံၤဖျါထီၣ်သးဒ်ပုၤဖးလံာ်ဖိတဖၣ်အသိးန့ၣ် ကဆဲးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကွဲးဖိတဖၣ်အတၢ်ဃုထၢတၢ်ဖးလံာ်န့ၣ် ကတီၢ်မၤစၢၤစ့ၢ်ကိး ပုၤဖးလံာ်ပုၤတဝၢလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဟူးသးဂဲၤဒီးအကလုာ်ကလုာ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟဲက့ၤ ထီၣ်ကဒါက့ၤကွဲးဖိအခါန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကီခါတဖးလံာ်တၢ်လဲၤခီဖျါ ကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတၢ်တဲသကိးလိာ်သးတၢ်လၢအလီၤသ့ၣ်ဟီၤသးဝဲဘၣ်ဘးဒီး လံာ်တဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးကိးဖိတဖၣ်, မိၢ်ပၢ်/ပုၤကွဲးထွဲတၢ်တဖၣ်, ဃုာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အကူၤသရၣ်တဖၣ်, ဃုာ်ဒီးမၤလီၤထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် တဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်န့ၢ်ပၢၤဘၣ်ဘးဒီးတၢ်အခိၣ်အဃၢၤလၢအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အကပိာ်ကပၤဝဲဒးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂံၢ်တၢ်ကျါလၢလံာ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ် လၢမိၢ်ပၢ်/ပုၤကွဲးထွဲတၢ်တဖၣ်ဒီးပုၤကွဲးဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးကျဲလၢကမၤန့ၢ်လံာ်လံာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဃုထီၣ်န့ၣ်လၢ နကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါန့ၣ်လၢကဖးလံာ်လၢတၢ်ကီခါဒီတကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢ မိၢ်ပၢ်/ပုၤကွဲးထွဲတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်

- ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါန့ၣ်လၢကဖးလံာ် ခီဖျါဒုးန့ၣ်န့ၣ်ပုၤဖးလံာ်တက့ၢ်. ဖးလံာ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီအဂီၢ်, တၢ်မၤလိတဖၣ်, တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါ, အဂၤတဖၣ်.
- ဘျးစဲ ELA ဒီးတၢ်မၤအသးနီၤနီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ချါ ခီဖျါသံကွၢ်န့ၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဖးဒီးကွဲးတၢ်မၤန့ၢ်လဲၣ်ဒီးဘျးစဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဒုးပုၤဃုာ်န့ၣ်လၢတၢ်တဲသကိးတၢ်ဘၣ်ဘးဒီးအဝဲသ့ၣ်ဖးဒီးကွဲးတၢ်မၤန့ၢ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. သံကွၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤန့ၢ်ဒဲ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဂံၢ် ဆူၣ်အသိး ဒီးအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်လၢတၢ်လီၤဖဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- လၢဟးဆူၣ်လီၤကဝီၤလံာ်ရဲဒီးတပူၤဃီဒီးဒီးလဲလံာ်, စ့ၢ်ကိးတက့ၢ်. လံာ်ရဲဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်အကူၤအသးန့ၣ်တဖၣ်လီၤဆီဒဲတၢ်လၢပုၤဖိသ့ၣ်သးစၢ် အတၢ်သ့ၣ်ကွဲးသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. <https://www.richlandlibrary.com/>

- ပျံ့နှံ့ဖိလားတစ်သားဒီးလံာ်တကွါ. ပုၤကွါဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပနီၣ် “ယုၣ်ထီၣ်စုၤဒိၣ်” ဖဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်သးအခါ, မ့တမ့ၢ် ဟ့ၣ်တၢ်ပနီၣ် “ယုၣ်စုၤဒိၣ်ဆူတၢ်ဖိလံာ်” ဖဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တဘၣ်သးဝဲအခါသ့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢကဃုထၢခါဆူညါတၢ်ကွဲးတဖၣ် စ့ၢ်ကီၤလီၤ.
- မၤစၢၤပုၤကွါဖိတဖၣ်လၢကထံၣ်တၢ်အရ့ဒိၣ်လၢတၢ်ဖးလံာ်ဒီးတၢ်ကွဲးလံာ် ခိဖျိဒုးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢနစူးကါအီၤဖဲတၢ်မၤဒီးကိးန့ၣ်ဒီးအတၢ်အိၣ်မူအပူၤခံခါလၢဒိလဲၣ်န့ၣ်တကွါ.
- ကွါဖဲ မံၣ်ဒယၢၣ်တၢ်ကစီၣ်လၢတၢ်ကွါအီၤအါ (Common Sense Media) လၢတၢ်ဟ့ၣ်မးအယုၣ်လၢတၢ်သဘျုအပူၤ ဒီးကွါကဒါက့ၤပုၤကွါဖိအိၣ်ဒီးကွါ, ဖး, ဂဲလံာ်ကွဲး, ဒီးမၤလိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢာ်ဃုာ်ဃုာ်တကွါ. <https://www.commonsensemedia.org/>

တၢ်မၤလိၣ်ထံသးအဂ့ၤကတၢ် လၢတၢ်ဖးလံာ်လၢတၢ်သဘျုအပူၤလၢပုၤကွါဖိတဖၣ်အဂီၢ်

- ဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတၢ်တကတၢ်ကိးမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးလၢတၢ်ဖးလံာ်အဂီၢ်တကွါ. နစးထီၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတၢ်ဆံးကိာ်ဖိသ့ဒီးမၤအါထီၣ်တၢ်ဆၢကတၢ်ကွါလၢနဖးလံာ်တဘျီအဂီၢ်န့ၣ်တကွါ.
- ဟံလီၤတန့ၣ်တဘျီတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဖးလံာ်အဂီၢ်နီၣ်ဒီးတၢ်တၢ်န့ၣ်တကွါ.
- ဖးလံာ်တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်ဖဲတၢ်ကွဲးလၢအခိပညိၣ်အိၣ်အလီၤန့ၣ်တကွါ. တၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်အံၤလၢကန့ၢ်ပၢၢ်နဖးတၢ်မနုၤ, တမ့ၢ်လၢနဖးလံာ်သ့ ချုထဲလဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဃုထၢတၢ်ကွဲးဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဂံၢ်ခိၣ်တီတဖၣ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်မိာ်ပုၤတဖၣ်လၢနဃုထံၣ်လၢလီၤသးစဲတဖၣ်တကွါ.
- ဖဲနဟံလံာ်အခါ ဟံပနီၣ်တၢ်မၤတံာ်တၢ်တဖၣ် ဒ်သိးနသံကွါတၢ်သံကွါတဖၣ်, မၤဘျးစဲတၢ်တဖၣ်, ထံၣ်မ့ၢ်တၢ်, ဒီးဟံဖိၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ကျိၤကသ့န့ၣ်တကွါ.

တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ်တဖၣ် ဆူ Richland One ကိုပုၤကွါဖိလၢ 6-9 တီၢ်တဖၣ်အပူၤအဂီၢ်

တၢ်အံၤမ့ၢ်ပယၢ်န့ၣ်တန့ၣ်လၢပဟ့ၣ်လီၤလံာ်ဆူပုၤကွါဖိအသးအိၣ်သၢန့ၣ် - ပုၤဃးတီၢ်ကွါဖိတဖၣ်လၢအကလီ ဒီးမ့ၢ်ခံန့ၣ်တန့ၣ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ်လၢအကလီတဖၣ်ဆူ ပုၤခွဲတီၢ်ကွါဖိတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်ကီၢ်ခါတၢ်ဖးလံာ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤလိၣ်မၤဒီးတဖၣ် (Scholastic Summer Reading) လၢကဒိသဒါတၢ်ကီၢ်ခါတၢ်အိၣ်လီၤတံာ် တၢ်လၢတၢ်ဖးလံာ် ဒီးမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖးလံာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွါဖိတဖၣ်ဃုထၢလံာ်သဘျု လၢလံာ်စရိလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢ Scholastic ဒီးဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤလၢကျိၣ်စုၤဖျိ ကီၢ်ရ့ၣ်ကွါလီၤကတီၢ်ကျိၣ်စုၤတၢ်မၤစၢၤထီၣ်ရီၤ (District's General Fund) ကသ့န့ၣ်လီၤ. ပနာ်လၢပုၤကွါဖိတဖၣ်ကပြဲအိၣ်ဒီးအခွဲးလၢကန့ၢ်လီၤမၤန့ၢ်လံာ်လၢအကံၢ်အစီၤတဖၣ် လၢကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်လံာ်ရိဒီးန့ၣ်လီၤ.

ကလံၤထံးခဲရိၣ်လဲန့ၣ်ကိုပုၤကွါထွဲလံာ်ရိဒီးတၢ်ကရၢကရိ (South Carolina Association of School Librarians တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ်

ကိးန့ၣ်ဒီး ကလံၤထံးခဲရိၣ်လဲန့ၣ်ကိုပုၤကွါထွဲလံာ်ရိဒီးတၢ်ကရၢကရိ (South Carolina Association of School Librarians) ဒုးအိၣ်ထီၣ်လံာ်စရိတဖၣ်လၢကလံၤထံးခဲရိၣ်လဲန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ် (South Carolina Book Award) ပုၤလၢဘၣ်တၢ်ဆူန့ၣ်အမံၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွါထံဆိကမိၣ် တၢ်အခိၣ်တီတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤနီၣ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ်ကမံးတံာ် (Book Award Committees) အကရၢဖိတဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်တဖၣ် တၢ်နီၤဖးလီၤအီၤလၢ ပုၤတဂၤလၢအသးစဲလၢကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပုၤကွါဖိတဖၣ်လၢကဖးလံာ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွါဖိတဖၣ်, ကိုသရၣ်တဖၣ်, မံၣ်ဒယၢၣ်တၢ်ကစီၣ်ပုၤစဲၣ်နီၤလီၤဆိတဖၣ်, ဒီးမိာ်ပၢ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢ ကဆူထီၣ်တၢ်အခိၣ်တီလၢတၢ်ကွါထံဆိကမိၣ်အဂီၢ် ဆူ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ်ကမံးတံာ်အပုၤခၢၣ်စး (Book Award Committees Representative) အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

South Carolina တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပုၤကွါဖိတဖၣ်လၢကဖးလံာ်ခဲအံၤလံာ်လၢအကံၢ်အစီၤ ဒီးကမၤလၢကပီၤပုၤကွဲးလံာ်ဖိတဖၣ်လၢတၢ်ဘၣ်သးအီၤ တန့ၣ်တဘျီလၢဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤလၢ ပုၤကွါဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးန့ၣ်လီၤ.

- 6 – 8 တီၢ် ကလံၤထံးခဲရိၣ်လဲန့ၣ်ကူနုယၢၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ် (South Carolina Junior Book Award) စရိ, တၢ်ဂံၢ်တၢ်ကျိၤ, ဟံဘျးစဲ, တၢ်မၤစၢၤ, ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်
- 8 – 12 တီၢ် ကလံၤထံးခဲရိၣ်လဲန့ၣ်ပုၤသးစါတၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ် (South Carolina Young Adult Book Award) စရိ, တၢ်ဂံၢ်တၢ်ကျိၤ, ဟံဘျးစဲ, တၢ်မၤစၢၤ, ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်